

Professions de l'Activitat Física i l'Esport

Josep Sánchez Malagón

Si avui dia hi ha una matèria de coneixement científic que es caracteritza per la seva riquesa multidisciplinària i la seva gran incidència social i cultural a la nostra societat, aquesta és l'activitat física i l'esport. Entendre la seva transversalitat és la base per reflexionar i comprendre tot el que passa al voltant de l'àmbit professional de l'activitat física i l'esport.

Quan parlem de perfils professionals, hauríem d'analitzar en què consisteix la feina que es desenvolupa, ja que ens determinarà les competències que ha de tenir aquest professional per a portar a terme la seva tasca. En aquest sentit, és molt important tenir en compte els diferents graus d'execució de pràctica de les diferents tasques que cal desenvolupar. Per tant, podem parlar de perfils *professionals executors* que centren la seva activitat a peu de pista, al costat del practicant d'activitat física i que, en alguns moments, aquest acompanyament exigeix tècnicament accions motrius importants, bé sigui per a ensenyar o per a portar a bon port l'activitat sota unes condicions de màxima seguretat. A tall d'exemple i de forma general, podríem establir nivells significatius de professionals executors amb titulacions, com la de tècnics d'esport de diferents nivells (aeròbic, fitness...), titulats de cicles formatius de règim general de grau mitjà i superior (cicle formatiu de grau superior d'animació d'activitats físiques i esportives), cicles formatius de règim especials de grau mitjà i superior (cicles formatius de tècnics i tècnics superiors de muntanya, futbol...) i les formacions que expedeixen les comunitats autònomes i les federacions esportives.

Un segon gran bloc de professionals que requereixen unes competències professionals amb una orientació diferent són els que podríem anomenar *professionals gestors de coneixement*. Les competències d'aquests professionals no estarien tan lligades a tasques executores d'accions motrius, sinó que se centrarien en una gran capacitat docent, de creació de coneixement, planificació, recerca...; bàsicament correspondria als professionals amb titulació universitària: els llicenciats en ciències de l'activitat física i l'esport i els mestres d'educació física.

En cap cas es volen establir unes categories professionals de menor a major importància, sinó que el que cal entendre és que cada professional hauria de tenir un àmbit i unes competències d'actuació d'acord amb la formació realitzada i amb el treball i la responsabilitat que assumeixen. A ningú se li escapa que un tècnic d'esport d'alta muntanya ha de tenir coneixements didàctics bàsics ajustats a la seva tasca i uns grans dots de coneixement teoricopràctics en relació amb el material, l'execució tècnica de diferents accions motrius, l'entorn geogràfic, la seguretat... Per altra banda, un mestre d'educació física o un llicenciat en ciències de l'activitat física i esport també pot tenir grans dots tècnics en les accions motrius, aspecte que pot enriquir la seva formació universitària.

Un altre element que cal tenir en compte a l'hora de parlar dels diferents professionals és la diversitat d'àmbits laborals de l'activitat física i l'esport ja que la societat està demanant professionals amb perfils i coneixements específics.

Actualment podem establir els àmbits següents: socioeducatiu, sociosanitari, lleure, gestió i entrenament. Són elements clau de cada un d'aquests àmbits tant els professionals amb un perfil més executor com els que treballen més orientats cap a la gestió del coneixement.

Si establim una combinació entre la gran quantitat de titulacions oficials (actualment estan regulades al voltant de 25 titulacions oficials relacionades amb l'activitat física i l'esport en el sistema educatiu) i els diferents àmbits laborals, ens trobem en una situació actual en què el practicant i consumidor d'activitat física i esport té un gran desconeixement de la classe de professional que l'aconsella, de la seva formació i dels seus coneixements. Davant d'això, es fa necessari, de forma urgent, una inspecció laboral, una regulació professional i una racionalització al voltant de l'expedició de titulacions relacionades amb l'activitat física i l'esport, ja que al final pot ser el mateix practicant qui pugui veure's afectat per la manca de qualitat en relació amb l'activitat que està desenvolupant.

La legislació actual no ajuda que els diferents professionals puguin actuar de forma ajustada a la seva formació. Es donen circumstàncies tan sorprenents com que alguns títols de cicles formatius o de tècnics tenen tanta o més categoria laboral i de competència que titulacions universitàries, com pot ser la llicenciatura en ciències de l'activitat física i l'esport o els mateixos mestres d'educació física. Si, a tot això, hi afegim altres professionals que també tenen relació amb els àmbits de l'activitat física i l'esport, però que assumeixen rols i feines que no els corresponen per la seva formació, tenim com a resultat un mapa de professionals de l'esport molt diversificat i desordenat.

És difícil respondre quins són els perfils professionals més demanats en l'àmbit de l'activitat física i l'esport ja que, encara avui en dia i de forma generalitzada, les empreses, usuaris... no distingeixen les competències i els coneixements que tenen els diferents professionals de l'activitat física i l'esport a causa de, entre d'altres qüestions, la gran quantitat de titulacions oficials i no oficials que suposadament formen diferents professionals per a realitzar tasques semblants. Malgrat això, a poc a poc la societat va coneixent la diferència que hi ha entre un tècnic d'esports, un mestre d'educació física i un llicenciat en ciències de l'activitat física i l'esport, tot i que el criteri per a la contractació laboral a vegades va més lligat al cost econòmic que pot suposar tenir un monitor o un llicenciat. Així, doncs, no hauríem d'oblidar que cal plantejar una regulació de l'exercici dels professionals i les professions relacionades amb l'activitat física i l'esport.

Tot i així, i en relació amb l'àmbit de formació universitària, podem afirmar que les perspectives laborals dels mestres d'educació física i els llicenciats en ciències d'activitat física i esport són bones. Pel que fa als mestres d'educació física, podem dir que la seva presència a les escoles està més que contrastada per la seva gran tasca i per la clara regulació que hi ha en l'àmbit docent.

Quant als llicenciats en ciències de l'activitat física i l'esport, cal tenir en compte que s'ha produït una evolució en relació amb el seu àmbit laboral. Si en un principi la docència a secundària ha estat la font de treball principal durant molts anys, a poc a poc s'ha produït una saturació, fins al punt que aquests professionals desenvolupen la seva tasca en àmbits com la gestió, el lleure, el rendiment i la salut. A causa de la seva formació i coneixements en aquests àmbits, també s'està produint de forma progressiva una demanda laboral important d'aquest perfil professional, que ocupa llocs de gran responsabilitat d'acord amb la seva formació universitària.

Per concloure, podem dir que una formació universitària de qualitat per a tots els llicenciats en ciències de l'activitat física i per als mestres d'educació física és actualment una de les poques garanties per fer-se present en el mercat laboral, que cada dia demana més un perfil professional que sigui capaç de realitzar tasques amb un nivell d'execució motriu important i que, a la vegada, sigui competent en la gestió del coneixement.